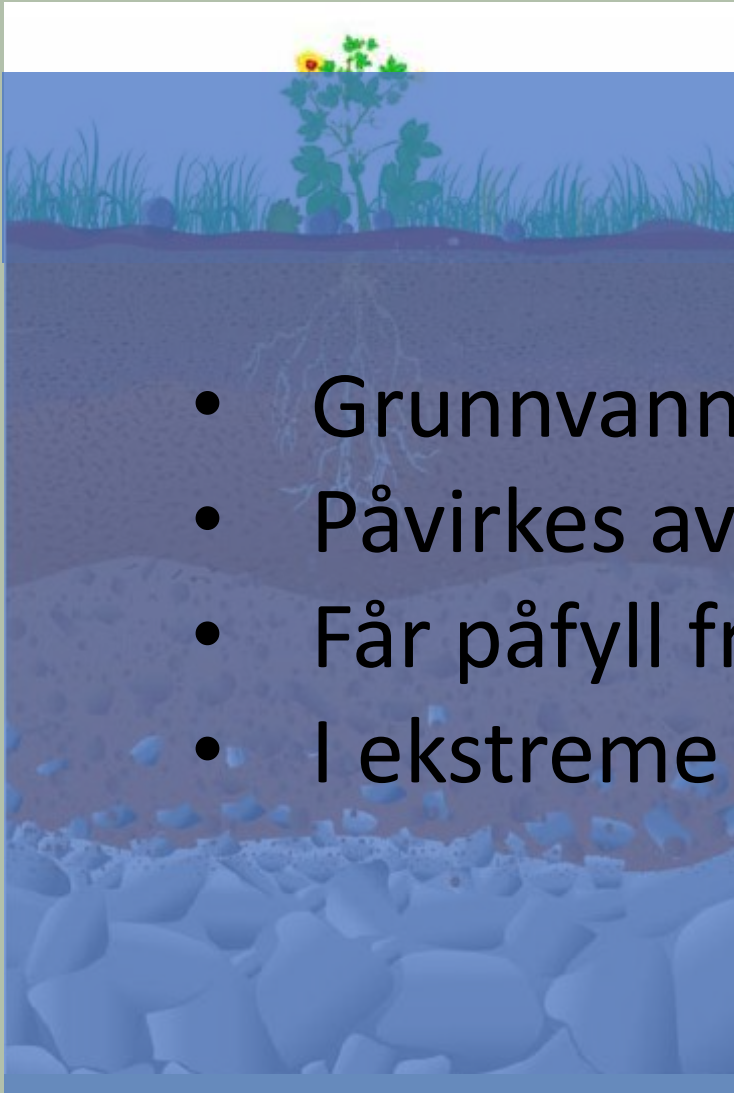

Hvordan takler vi for mye vann?

Potet 2025

FOTO: Oline Stubsjøen

Vann og jord

- Grunnvannstanden varierer etter nedbørsmengde.
- Påvirkes av vannstand i vassdrag.
- Får påfyll fra høyereliggende arealer
- I ekstreme tilfeller blir det overvann

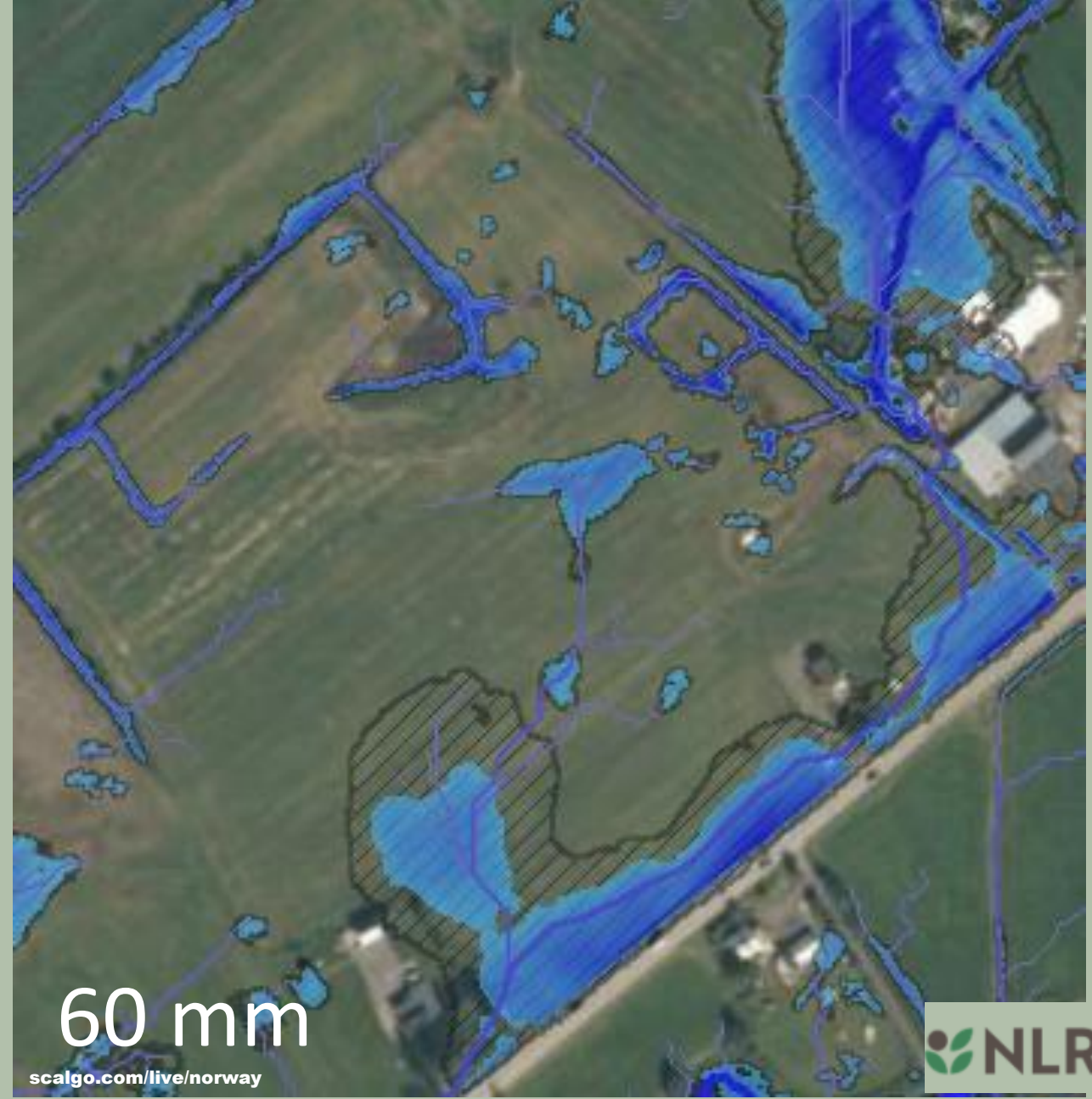
Vannets naturlige «oppførsel»

- Vann forflytter seg nedover og bortover så lenge det ikke møter motstand
- Når vann møter en hindring fyller det opp til det renner over
- Transporten horisontalt er oftest større enn vertikalt.
- I områder med tett jord må vi regne med at 50-60 % av nedbøren må renne av på overflata

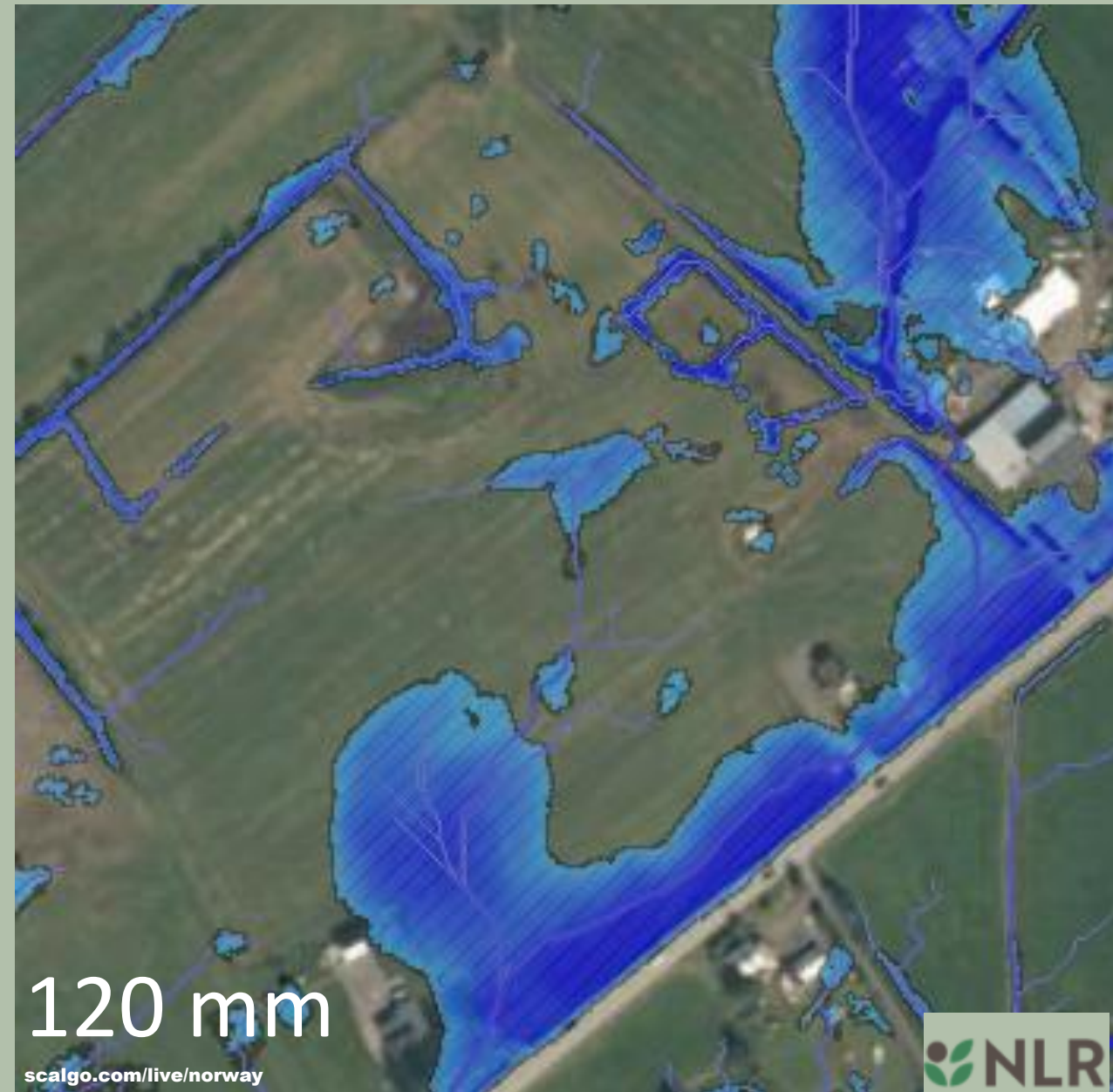
Vannet fyller opp og renner over

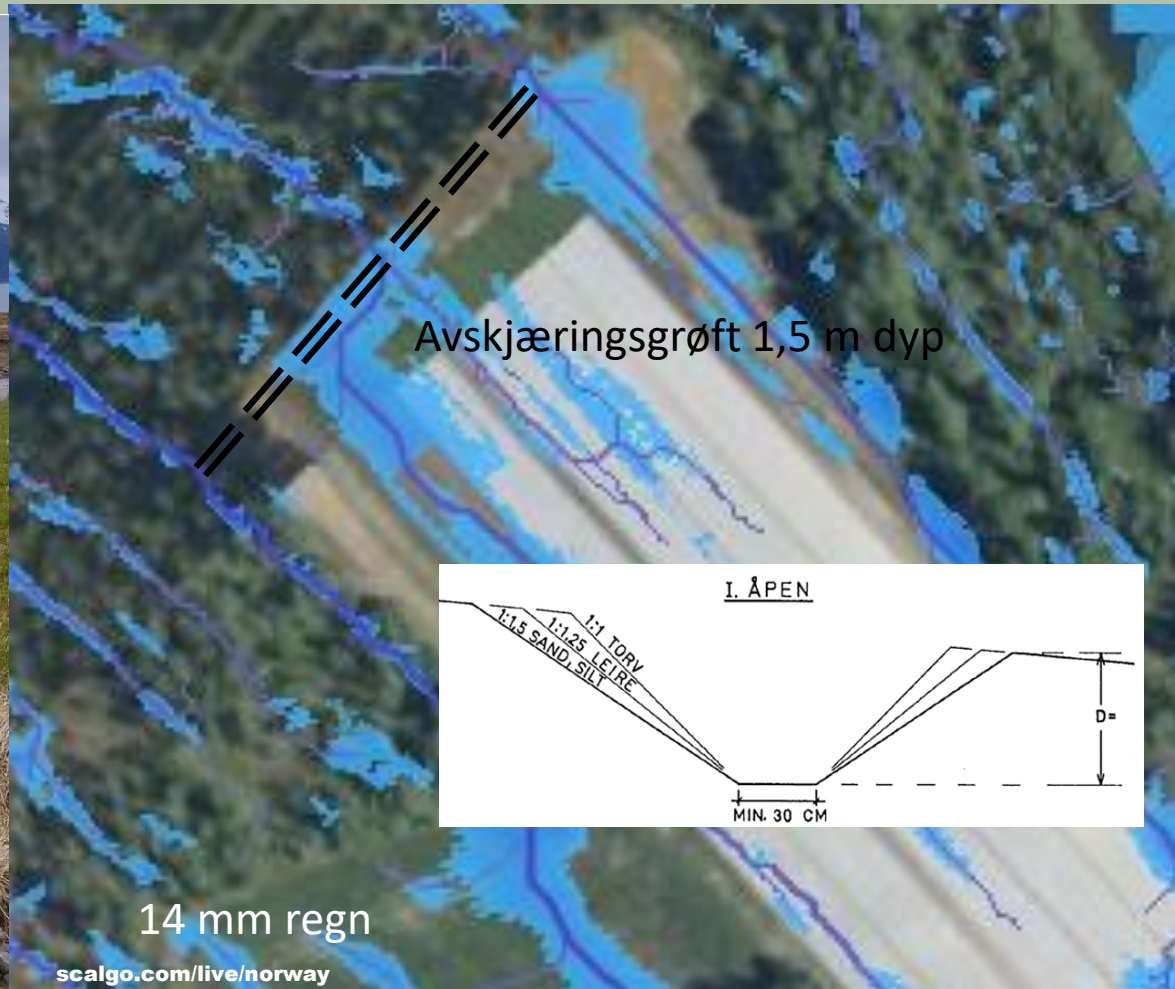
Vannet fyller opp og renner over

Vannet fyller opp og renner over

Tilførsel fra utmark eller høyereliggende arealer

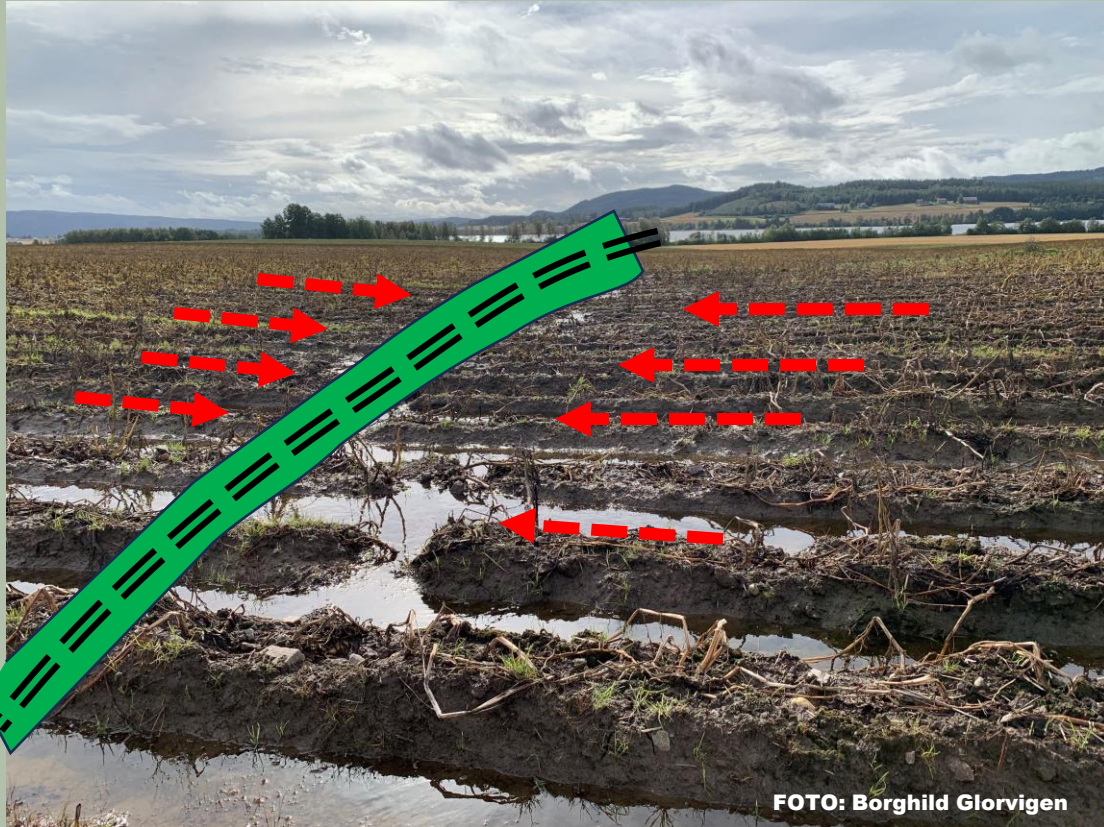

Avskjæring mot nabo

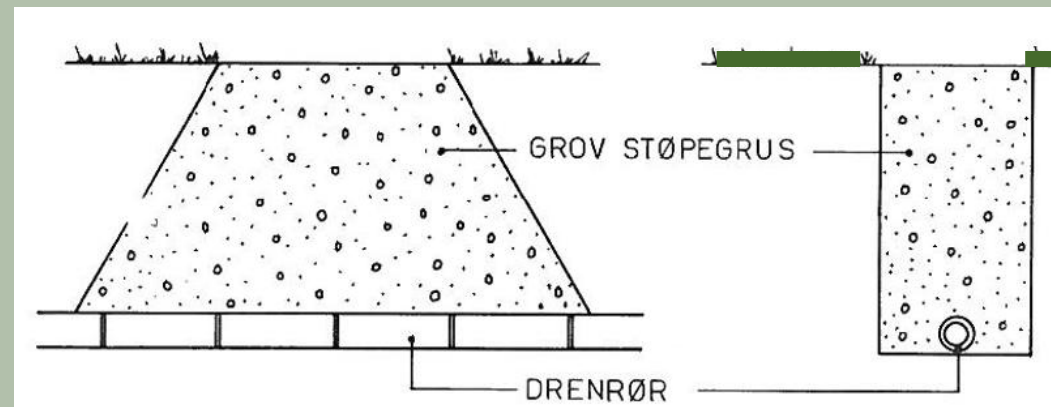
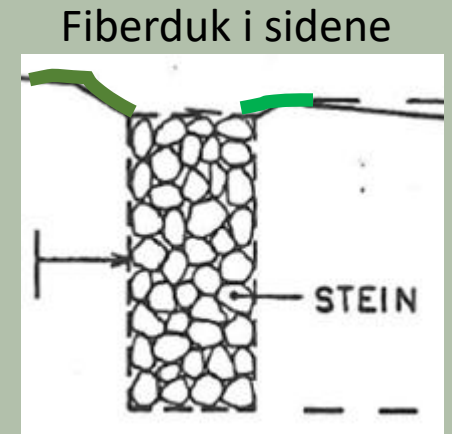
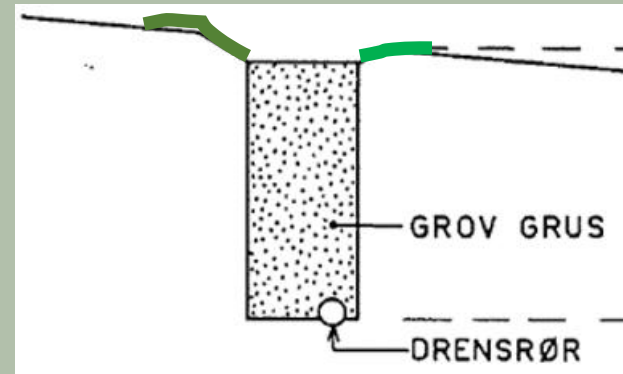

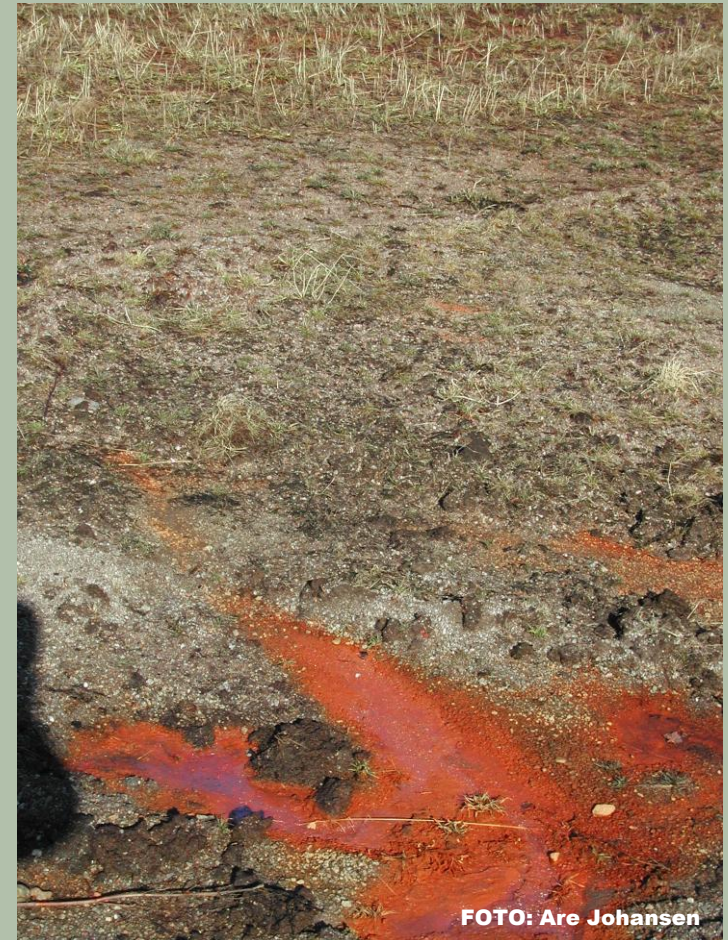
Markerte forsengkninger/ bølgelandskap

- Naturlig samlingsplass for vannet.
- Ikke til å unngå ved store nedbørsmengder.
- Legge til rette for raskere infiltrasjon og opptørking

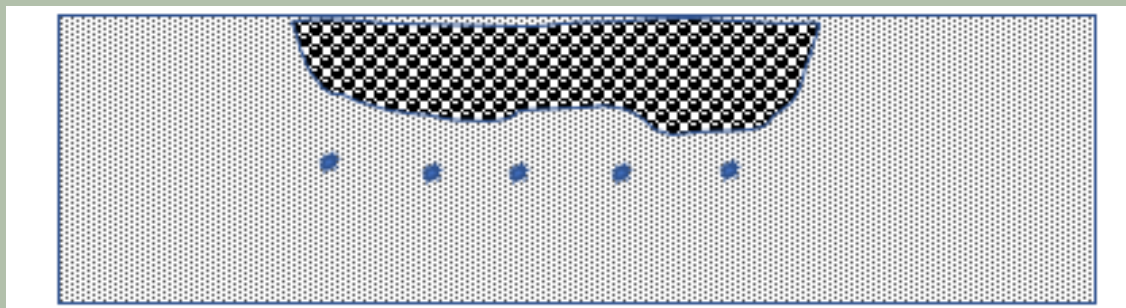
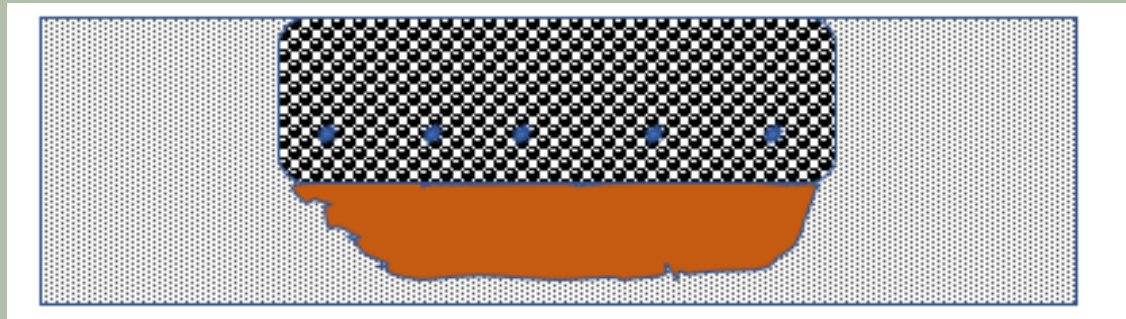
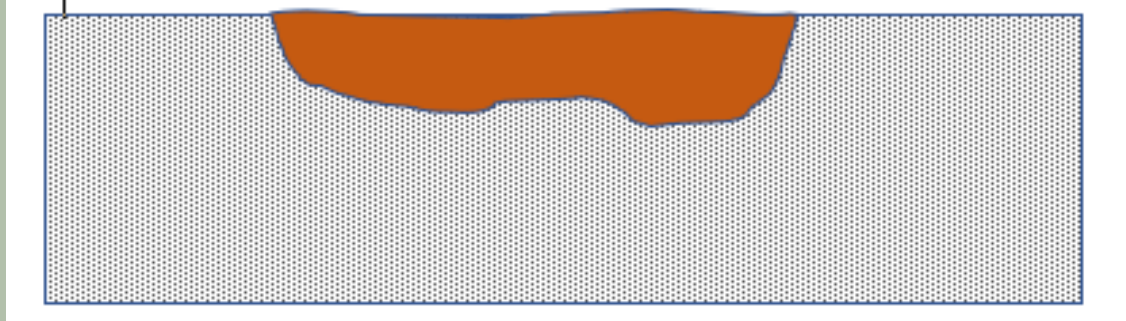

Se etter spor

Grunnvannet er varmere enn overflata. Oppkommer avsløres av våte felter i snøen eller issvuller.

Fjerning av «sorte hull»

- Felter med myr eller rester av myr.
- Omgraving slik at man får et overdekke av mineraljord på 80 – 100 cm over torv
- Torv fjernes og erstattes med mineraljord
- «Gropa» vil ha større porøsitet enn omkringliggende arealer og fungere som basseng. Må sikre avløp.
- Kan være en fordel å vente med full drenering til massene får satt seg dersom man gjennomfører omgraving.

FOTO: Sigbjørn Leidal

Eksempler på vann i randsoner

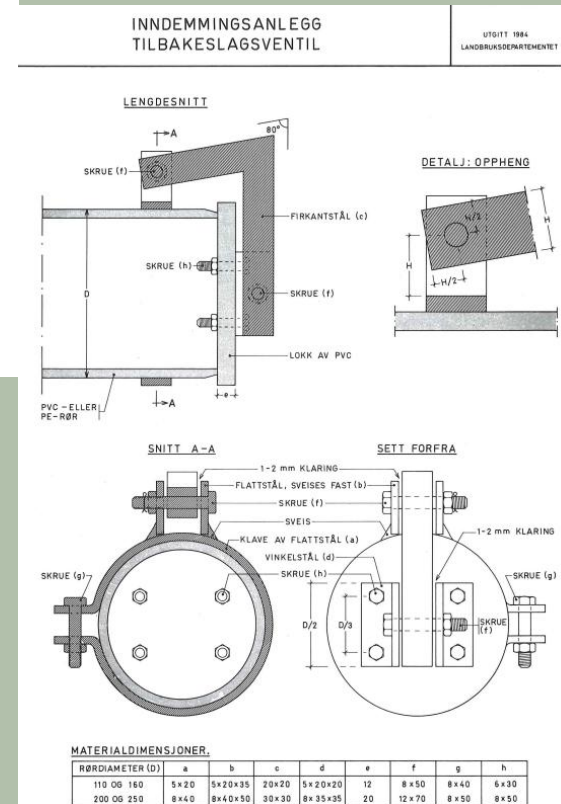
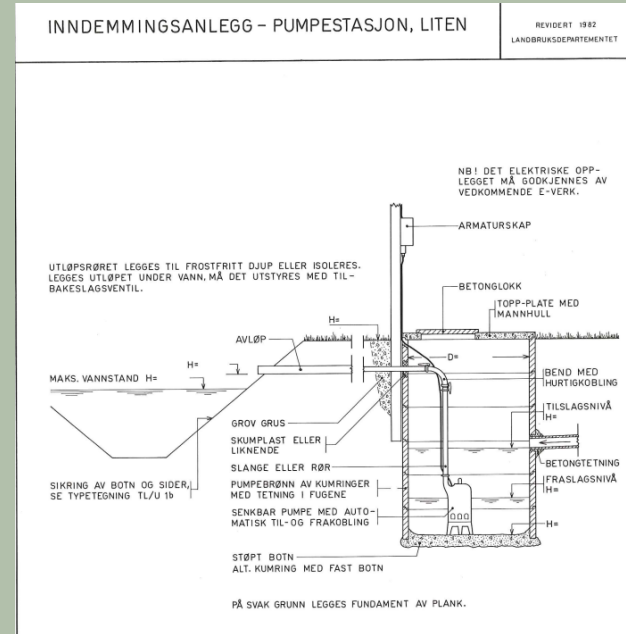

- Åpne kanaler i åkerkanten senker grunnvannet effektivt.
- Sikrer avløp for drenering.
- Avskjærer og transporterer bort overflødig vann fra høyereliggende arealer.
- Viktig også i nedkant av felt. Gir grunnvannet utløp.

Vann inn fra vassdrag

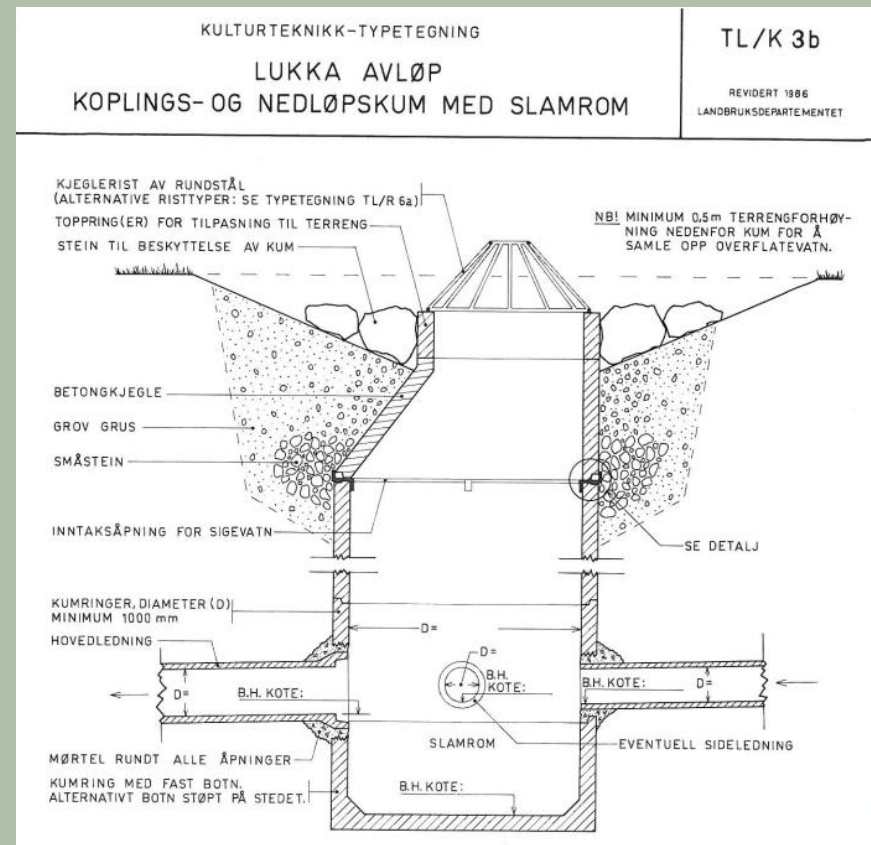
- Demning/avskjæring og pumpekum mot elv eller vatn.
- Tilbakeslagsventil ved utløp av kanal eller dreneringsssystem
- Finn alternativt areal

Kummer

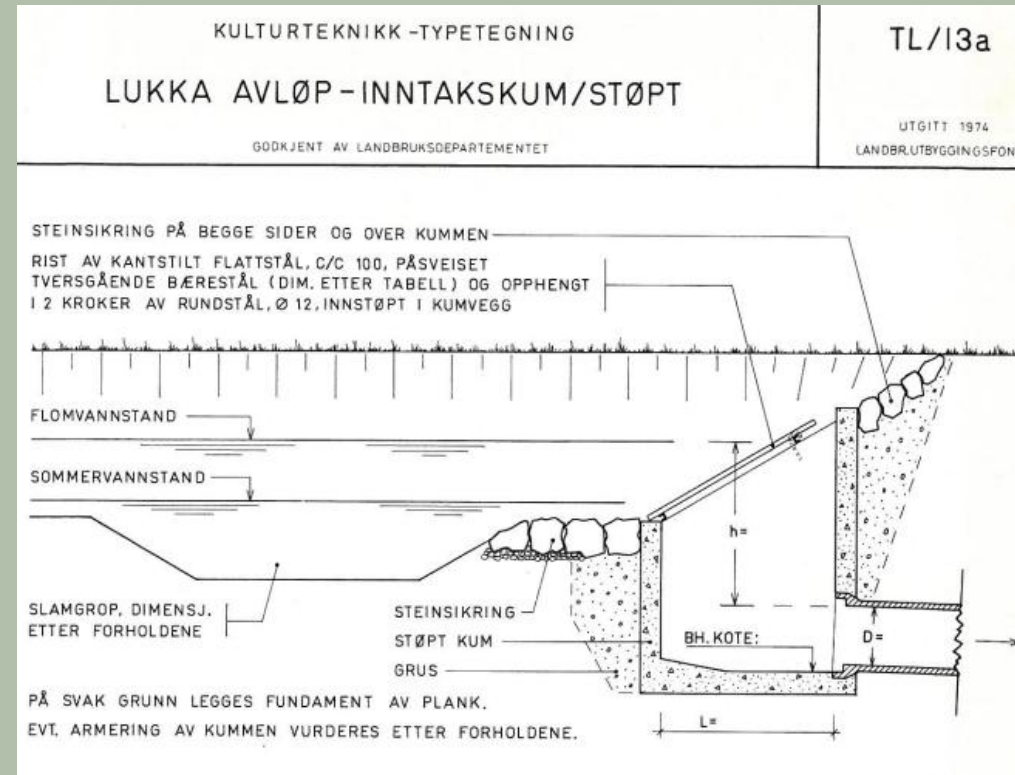

- Store krefter i sving. Fare for at kummen ødelegges.
- Tett bunn og tette rørgjennomføringer.
- Dersom det er stort grunnvannstrykk må det brukes betongkum

- Husk slamgrop for å unngå at kummen fylles med jord
- Slamrom må tømmes for å unngå jord inn i rørene
- Brukes i store forsenkinger.
- Grasdekke rundt kommen.

Stikkrenner og lukka avløp

- Sjekk med jevne mellomrom.
- Vær oppmerksom når veieier gjennomfører tiltak.
- Inspiser når det meldes mye nedbør.

Bygge terreng

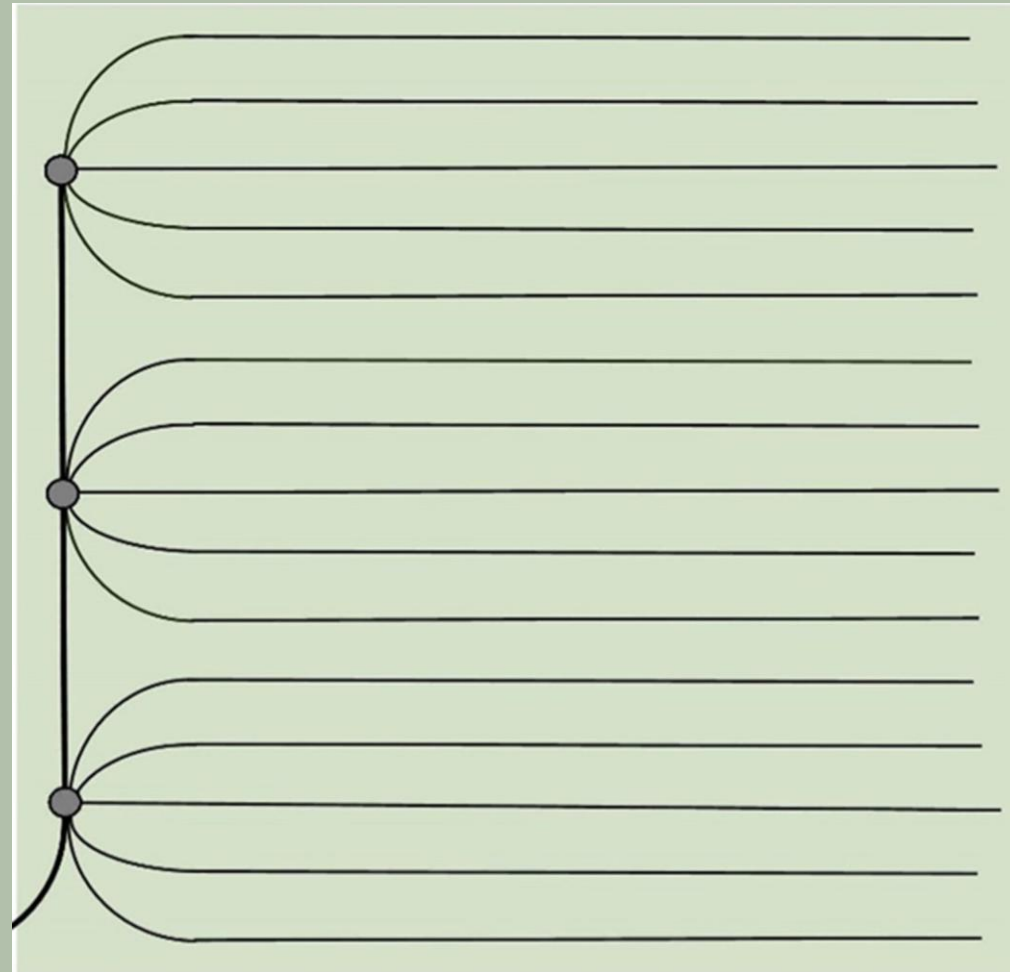
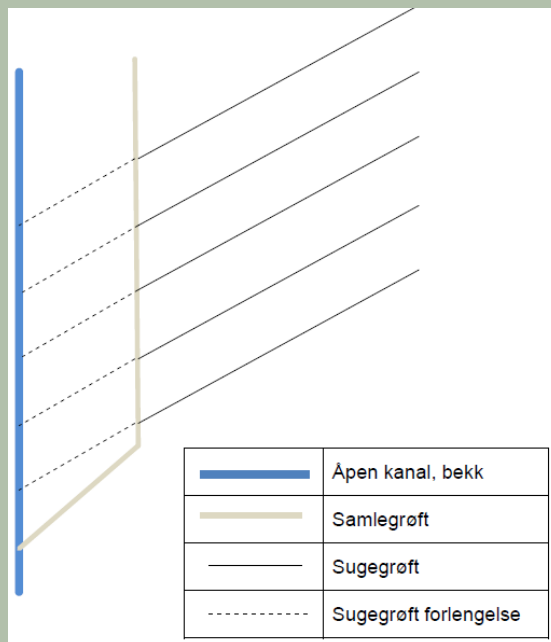
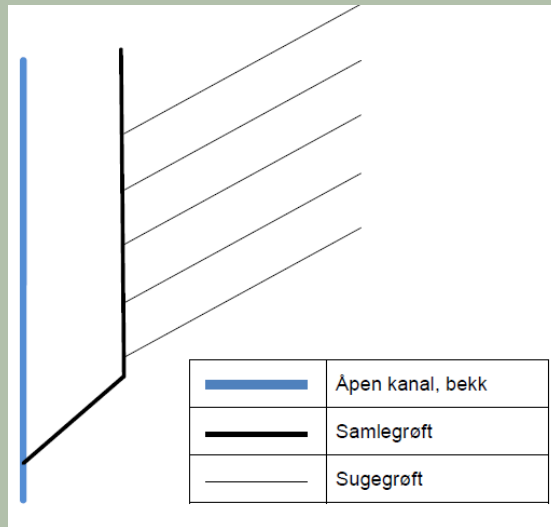

Tilgjengelige masser fra anlegg.

Masser fra tiltak i vassdrag (åpning av bekkelukkinger, etablere fordrøyingsbasseng

Legge til rette for vedlikehold og spyling

Legge til rette for vedlikehold og spyling

Grøftespyling

Ujevn bunn, 41 grøftekryss:

- 54 m/time.
- **kr 9,25 pr. 1m**

Jevn bunn, direkte utløp:

- 104 m/time.
- **kr 4,80 pr. 1m**

(timepris 500 kr)

LTI melding nr. 504, 1984

Rørinspeksjon

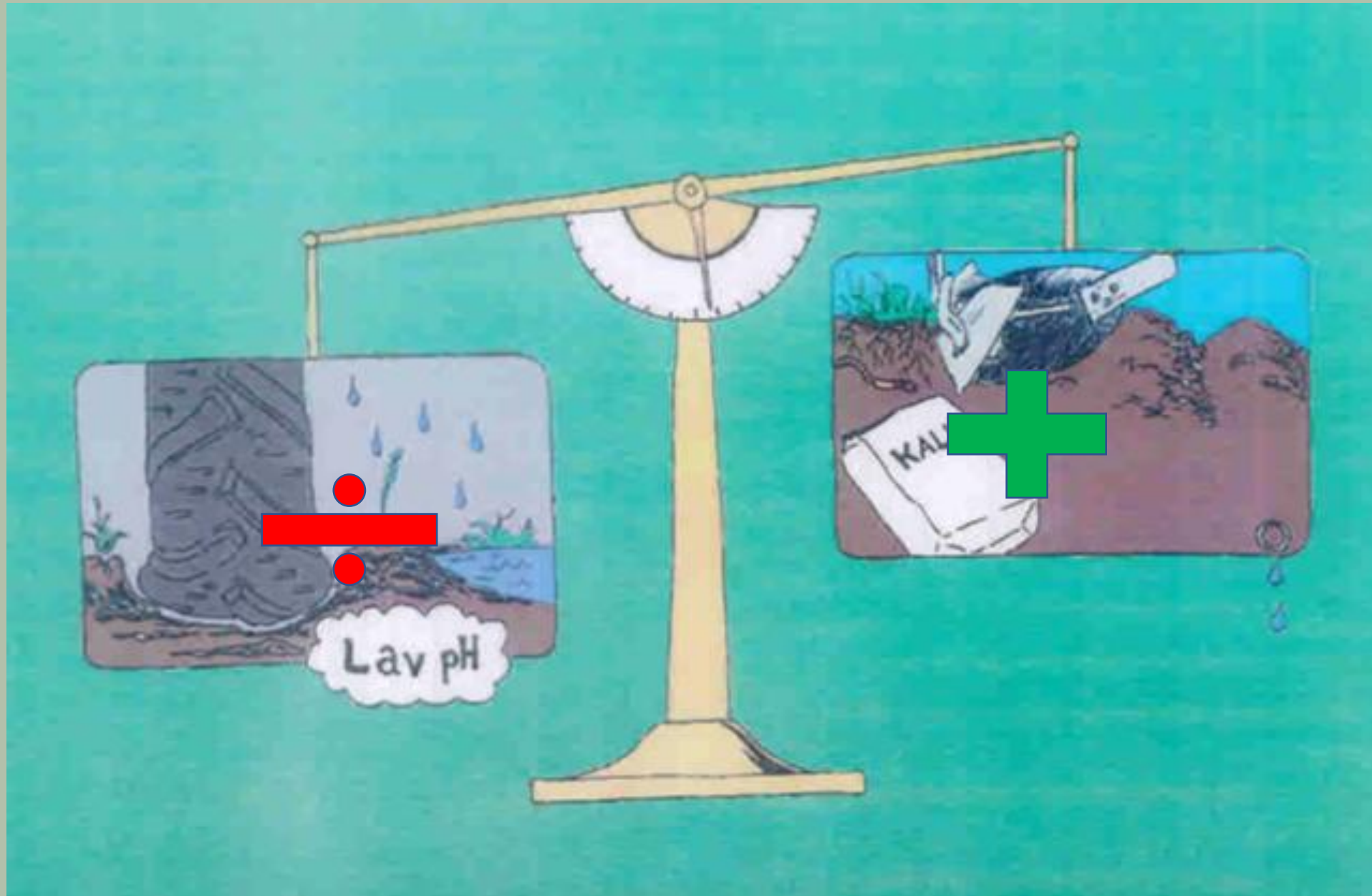

Rørkamera finnes hos mange kommuner eller rørleggere.

Oppsummering

- Fjern mest mulig av uønsket tilførsel av vann fra terreng og jord rundt åkeren.
- Vedlikehold av stikkrenner, kummer, sluket etc.
- Vedlikehold av drenering – inspeksjon, reparasjon og SPYLING.
- Samarbeid med vannforvaltningen – vær med i planlegging av tiltak.
- Bygg terreng der det er tilgang på egnede jordmasser.
- Bytte og flytte. Få kommunene med i å få «rullering» av leieavtalene.
- HUSK: **ALLE** tiltak som berører vassdrag er søknadspliktige. Søk først grav siden.

Viktige deler av dreneringsarbeidet

Vannforvaltningen er viktig

Sammen for vannet

Planprogram for regional plan
for vannforvaltning 2028- 2033
i Glomma vannregion

Høringsperiode 1. januar - 30. juni 2025.

3 Tema som bør få forsterket oppmerksomhet i planperioden

3.4 Naturverdier og naturtjenester

Naturavtalen (2022) legger nye premisser for forvaltning av arealer. Ifølge Naturavtalen skal 30 % av vann og vassdrag vernes eller bevares. Det jobbes med en St.meld. om Norges oppfølging av Naturavtalen. I tidligere planperioder har det vært begrenset oppmerksomhet om flere naturverdier og naturtjenester. Følgende kan med fordel få forsterket oppmerksomhet der det er relevant:

- Truede ferskvannsnaturtyper (for eksempel elvedelta og kalksjøer) og arter (for eksempel elvemusling og ål)
- Nasjonale laksevassdrag
- Verneplan for vassdrag, og vannforekomster i verneområder
- Kantsoner langs vassdrag

3.5 Restaurering av vann og vassdrag

Forbedring av miljøet i og rundt vassdragene får økt oppmerksomhet i hele verden. FNs bærekraftsmål nr. 6 og 15 har delmål om å restaurere vannrelaterte økosystemer, og Naturavtalen (2022) har mål om økt restaurering av natur. Direktoratgruppen for vannforvaltning har vedtatt en nasjonal strategi for restaurering av vassdrag (2021-2030), og det jobbes med en nasjonal handlingsplan for å følge opp denne strategien. Følgende vil være viktig i kommende planperiode:

- Fysisk restaurering av vassdrag, inkludert restaurering av kantvegetasjon og fjerning av barrierer for fisk, vann og sediment
- Restaurering av myr og våtmark